

Litteratur:

- Berentsen, Jan-Martin: «Noen teologihistoriske perspektiver»,
Norsk tidsskrift for misjon 1/52
- Berentsen, Jan-Martin, Tormod Engelsen & Knud Jørgensen:
Missiologi i dag, Universitetsforlaget, Oslo 1994
- EECMY:
Visions and Challenges of the EECMY,
EECMY, Addis Ababa 1996
- Lausanne bevegelsen: *Hele kirken med hele evangeliet til hele verden*
Manila-manifestet
Egede Instituttet og Den Norske Lausanne-komite
Særtrykk av Norsk tidsskrift for misjon 4/1989
- Mogensen, Mogens:
«Partnerskab i mission», *Sudanbladet*, 1/1998
- Nordlander, Agne:
Väckelse och växtvärk i Etiopien,
EFS-forlaget, Stockholm 1996
- Steen, Ørnulf
Partnership and Power in Cooperation
between Churches in the South and the North
Bistand i Misjon, Oslo 1997
- Stålsett, Sturla
«Kan det komme noe godt fra Sør?
Om utfordringene fra den fattige verden»,
s. 297-316 i Svein Aage Christoffersen
og Trygve Wyller (red.). *Arv og utfordring.*
Menneske og samfunn i den kristne moral-
tradisjon. Universitetsforlaget, Oslo 1995
- Thelle, Notto R.:
«Er norsk misjonsforståelse i takt med
virkeligheten?» *Norsk tidsskrift for misjon* 1/1998

En ny misjonsforståelse?

BILLY TARANGER

1. Missio Dei - noen aspekter

1.1 En individualistisk befaling

Misjonsbefalingens oppdrag er gitt til alle kristne - til Jesu disipler som enkeltpersoner og kirken som kollektiv. En snever kollektiv tolkning kan lett lede til en misforståelse og fraskrivelse av ansvar. Vi kan skjule oss i mengden, og la det bli misjonsorganisasjonen som skal ta ansvaret for misjon. Misjon blir deres ansvar som har spesielle gaver

og interesser for det: misjonærer i andre land, de spesielt interesserte, kvinnene i misjonsforeningen.

Misjonsoppdraget er gitt til den enkelte kristne. Apg 13 gjengir en spesiell kallssituasjon for Barnabas og Paulus. Det er starten på systematisk hedningemisjon. I Apg 8 leser vi at lekfolket ble spredd p.g.a. forfølgelse. Lekfolket forkynte evangeliet og startet en vekkelse i Samaria. Slik var det også i Antiokia hvor de for første gang forkynte evangeliet for ikke-jøder, Apg 13. Misjon er alle kristnes ansvar.

1.2 Misjon i nærområdet - i «vårt Jerusalem»

Misjon er ikke nødvendigvis å krysse landegrenser. Misjon er å bli utsendt av Gud. Disiplene starter sin misjonsinnsats i sin egen hjemby («Jerusalem»), spredte seg utover i sitt eget hjemland («Judea»), deretter til nabolandet («Samaria») før de reiste langt av sted til andre verdensdeler («like til jordens ender»). En misjonær må først vise at han/hun brenner for evangeliet i sin egen hjemby.

Vi må i vår misjonsiver ikke glemme vårt eget nærområde. Det er vårt primære oppdrag som misjonærer. I vår tid er «venne-evangelisering» hovedordet. En av Baptistsamfunnets første misjonærer Fridtjof Iversen sa: «Du må først vinne mennesker for deg selv, så kan du vinne dem for Kristus.» Vi må bruke tid med våre venner. Vi må være i konstant dialog med våre nærmeste.

1.3 En holistisk oppgave

Misjon er ikke en munnens tjeneste alene. Jesus spesifiserer i Matt 28 både «læring» og «døping». På andre steder understreker han nødvendigheten av å gjøre barmhjertighetsgjerninger, Matt 25.

Ser vi det samme behovet i vårt nærområde? Har vi overlatt den type oppgaver til Kirkens Bymisjon, Frelsesarmeen og Evangeliesentrene? En kristen menighet må være engasjert i en holistisk oppgave. «Lazarus» ligger ved vår dør. Vi må stoppe opp og være den barmhjertige samaritan overfor dem som har falt blant røvere i vår kontekst. Først da blir budskapet troverdig.

2. utfordringer

2.1 utfordringen til kontekstualisering

I januar var jeg på en konferanse i Afrika med representanter for 12 land i det sørlige Afrika samt de 5 nordiske.¹ Disse kirkelederne fortalte fra sine land. De fleste kunne fortelle at de kirkene som vokste sterkest var de såkalte *Independent Churches*. Dette er uavhengige kirker som har en sterkere tilknytning til afrikansk kultur enn *The*

Mainland Churches. Slike uavhengige kirker finnes over alt i Afrika. De er ikke en ensartet gruppe - de er nettopp uavhengige - og vi finner mange variasjoner i møtestil og struktur. Mange mener disse kirkenene har lyktes bedre i å kontekstualisere evangeliet i en afrikansk kultur enn de tradisjonelle kirkene.

Evangeliet må kontekstualiseres - få fritt spillerom. Evangeliets innhold er det samme, men formen må ta hensyn til de lokale interesser. Den kristne tro må ikke låses inn i våre tradisjoner. Europeerne har vært særdeles dlyktige i å kontekstualisere evangeliet. Vi har til og med gjort Jesus til en ikke-jøde. I all kunst har Jesus vært framstilt som europeer med hvite europeiske trekk.

Vi har lett for å tro at vi er uunværlige i misjonsarbeidet. Vi tror at om vi trekker oss ut, så vil alt arbeid falle sammen. Jeg ble minnet om det gale i den påstanden ennå en gang ved besøket i Mocambique. Evangelisk arbeid var drevet i mange år, uten at de helt store resultatene var oppnådd. Men så kom frigjøringskrigen, og alle utlendinger flyktet fra landet. Den lokale kirken ble værende igjen, og også de opplevde store ødeleggelser. Mange av kirkens folk ble spredd over hele landet. Og så gjentok historien seg fra Apg 8. De forfulgte kristne begynte å vitne. De visste at framtiden for menigheten avhang av deres vitnesbyrd, de kunne ikke lenger stole på misjonærene. Kirken vokste eventyrlig i forhold til hva den hadde gjort gjennom mange tiår. På kort tid vokste Baptistsamfunnet til 220.000 medlemmer - det største protestantiske kirkesamfunnet i landet.

Vi vet at den samme utvikling har foregått i mange land. Kina er det beste eksempel. Alle utenlandske misjonærer trakk seg ut fra landet da kommunistene overtok. Kirken var liten og svak (ca. 4 millioner medlemmer), og sterke forfølgelser ble satt i verk av de kommunistiske lederne. Evangelisering og møter ble forbudt, kirker konfiskert og Bibelen ble en forbudt bok. Vi kjenner historien om hvordan kirken aldri har vokst så strekt som i nettopp disse årene, og et tall på rundt 50 millioner kristne i Kina i dag er ikke urealistisk.

Av dette kan vi lære å være langt mer kritiske på hvordan vi bruker våre ressurser, og hele tiden være opptatt av hvordan vi skal hjelpe våre samarbeidspartnere rundt om i verden til å kontekstualisere budskapet og bli selvstendige. Misjon i et land er først og fremst oppgaven til de kristne som bor i landet.

2.2 Utfordringen til lekfolket

En fersk undersøkelse i Norge fortalte at bare 500.000 mennesker går regelmessig i kirken (minst én gang pr. mnd). Men samtidig «tror én million på Jesus Kristus som sin personlige frelser». Hver kristen som

går i kirkene har ansvar for to personer som ikke vil engasjere seg i noen kirke, og for ytterligere fem personer som ikke tror. Disse tallene kan anskueliggjøre hvilke store oppgaver den kristne kirke har i Norge. Misjonsoppdraget er gitt til den enkelte, og vi må derfor utfordre hverandre til å vitne for våre naboer og bekjente. Denne oppgaven kan benevnes som en «Andreas-oppgave» eller «venne-evangelisering».

I Norge er det få som har betrydd så mye for kristendommen som Hans Nielsen Hauge. Hans understrekning i ord og handling av lekfolkets plass i kirken har betydd mye. Etter krigen virker det imidlertid som denne holdningen er blitt borte hos store deler av kristenfolket. Menighetene ansetter pastorer, prester, kateketer og menighetsarbeidere. Disse skal ta seg av alle oppgaver i kirken. Arbeiderne er nødvendige i kristenheten, men det må ikke føre til passivisering av lekfolket.

Mange menigheter og prester når ikke fram med sitt budskap. Formen i kirkene og språket i prekenene har en form som skaper høye terskler inn til kirken. Mange av de andre utspillene og forhold i kirkene gjør at evangeliet har en meget tornefull vei før det når ut til mange av dagens mennesker. De fleste frikirker har gått dramatisk tilbake i løpet av de siste 50 år. Oppslutningen om gudstjenestene i Den norske kirke er redusert tilsvarende. Evangeliet må kontekstualiseres på en helt annen måte i dag enn det ble gjort for tiår siden. Denne kontekstualiseringen kan vi ikke overlate til folk fra andre nasjoner, den må vi gjøre selv. Skal vi klare å opprettholde en høy misjonsaktivitet internasjonalt må vi sørge for at det samme skjer nasjonalt. Tiden er overmoden for sterkere satsing på misjon i vårt eget hjemland - gjerne på bekostning av internasjonal misjon.

2.3 Utfordringen fra byene

Det har skjedd en voldsom urbanisering i løpet av de siste tiårene. Hele verden er i bevegelse. Tidligere bodde folk på samme plassen hele livet, og fant sin ektefelle i nabogården eller i bygda. Nå er det de færreste som bor i den samme byen hele livet.² Folk på den sørlige hemisfære kommer nordover, øst drar til vest, og alle kommer til byene. Vår tid opplever den største urbanisering i menneskehetens historie. I 1800 levde 2 % av jordens befolkning i byer av en rimelig stor størrelse. I 1900 bodde mindre enn 9 % i slike byer. Men i år 2000 vil mer enn 55 % bo i byer med mer enn 5.000 innbyggere og 35 % i byer på over 100.000 mennesker. Byene er gigantiske magneter som drar folk fra landsbygdene til seg. Trenden er den samme over hele jordkloden.³

Det er viktig at vi ser storbyene som en mulighet, og ikke bare som en trussel, som steder med kriminalitet og vold. Bibelen omtaler

«byer» 1200 ganger, og det refereres til 119 ulike byer.⁴ Bibelens beretninger begynner i en vakker hage og slutter i en like vakker kubistisk storby. Jerusalem står sentralt i hele Bibelen, og mange av de største personlighetene er formet av bysamfunnene. Jesus gråt over Jerusalem, og han døde og oppsto i denne jødernes hovedstad. I den samme byen begynte den første kristne menighet, og Antiokia ble utgangspunktet for det første systematiske verdensmisjonsarbeid.

Vårt misjonsarbeid må i større grad konsentrere seg om de store byene. «Kun 5 % av verdens misjonærer virker i en storby.»⁵ Med begrensede ressurser må vi i Norge foreta en etnisk konsentrasjon. Så langt det er mulig bør vi fordele våre nye landsmenn mellom oss, etter kapasitet og kvalifikasjoner. På samme måte som vi har gjort det når det gjelder de unådde folkeslagene, bør vi sørge for at hver nasjonalitet har minst én kirke som har et tilbud for dem på deres eget morsmål og hvor de kan treffe landsmenn.

Til tross for intens misjonsvirksomhet i Japan, både av den katolske kirke⁶ og mange protestantiske kirker, er det fremdeles under 1 % av Japans befolkning som er kristne. Men det bor tusenvis av japanere rundt om i verden, og de er tydeligvis lettere å nå med evangeliet når de er bosatt i et ikke-shintoistisk miljø. Vi har manglet en japansk forsamling i Oslo. Men nå virker det som Den Evangelisk Lutherske Frikirke kan få til noe i Oslo. India har et folketall på 946 millioner, bare 2,4 % er kristne. Men det er mange fra India bosatt i Norge. Får det noen konsekvenser for vår misjonsaktivitet? Salem Pinsekirke har et godt arbeid blant koreanere. Baptister har en egen vietnamesisk pastor og en tamilsk pastor. Pinsemenigheten Filadelfia i Oslo har et blomstrende arbeid blant sigøynere. Vi burde fortsette slik å hjelpe hverandre til å ha målrettede misjonsframstøt mot etniske grupper. Det er unødvendig med konkurranse. Det er mange folkeslag som har bosatt seg i våre byer, og hver enkelt gruppe bør få høre evangeliet forkynt på sitt eget språk.

2.4 Nasjonene kommer til oss

Vår verden er preget av stor mobilitet, noe er frivillig, men det meste er ufrivillig. En gang var det 52 nasjoner i Det Britiske Imperiet, nå kan man si at det bor 52 nasjonaliteter i Englands store byer. Ray Bakke kaller det «Imperiet slår tilbake syndromet».⁷ Nå må de tidligere kolonimaktene ta ansvar for de mange nasjonaliteter de har utbyttet og forarmet gjennom flere tiår. I dag er 14 % av innbyggerne i Paris afrikanere, spesielt fra Frankrikes tidligere kolonier (spesielt Algerie). For litt over 100 år siden bygde tyskerne jernbane til Bosphorus-stredet, nå er det hundretusen tyrkere i Tyskland. Det bor en million japanere

i Sao Paulo, Brasil, og 50 millioner kinesere bor utenfor Kina.⁸

Migrasjon har foregått til alle tider. Abraham og hans familie la ut på en lang reise. Moses og Josva førte Israels folk inn i «det lovede land» for over 3000 år siden. Vi hadde store utvandringar fra Europa til den nye verden i over 100 år. Og nordmenn utvandret i store skarer fra det fattige og kalde landet. 1 million økonomiske flyktninger reiste fra Norge i perioden 1850-1920. De fleste emigrerte til Amerika (700.000). Det var umulig å overleve på et lite gårdsbruk med en stor ungeflokk. Alle var velkommen til det store landet i vest.

Migrasjon foregår i betydelig omfang også i dag, men det er annerledes når det gjelder hvem som reiser. Immigrasjonen til Canada kan være et eksempel på det: I 1951 kom 94,5 % av immigrantene til Canada fra Europa, hovedsaklig fra Storbritannia. I 1987 kom bare 22,7 % fra Europa, mens 42,7 % var fra Asia.⁹

Men de forskjellige etniske gruppene som flytter til andre nasjoner er ikke identiske. En kineser har forskjellig bakgrunn avhengig av hvor vedkommende har bodd. Til Vancouver er det f.eks. kommet 40.000 kinesere fra Taiwan. De er dypt rotfestet i buddhismen, og har aldri satt sine bein i en kirke eller hørt evangeliet forkynt. 200.000 kinesere fra Hong Kong er også immigrert til Vancouver. De har materialismen som sin gud og har svært liten tid til å tenke på religiøse spørsmål. Og det er kommet titusener av kinesere fra fastlandskina. De er blitt indoktrinert av den ateistiske kommunismen, og har lært at det finnes ingen gud.¹⁰ 6 % av kinesere i Canada er kristne, men en må benytte forskjellig framgangsmåte når en forkynner evangeliet for disse.

Operasjonsområdet for verdens misjonsarbeid er forandret. For 100 år siden fokuserte misjonen på de geografisk fjerne folkeslag. Misjonærer krysset hav, jungel og ørken for å finne «hedningene» i små landsbyer. Byene var i nasjonene. I dag er det motsatte tilfelle, nasjonene er i byene. Verdensmisjonens operasjonsområde er ikke lenger geografisk langt borte, men kulturelt fjernt. Nasjonene er nå i vårt eget urbane nabolag. Vår misjonsstrategi må derfor bli dramatisk endret. Det er mulig å skape en heterogen menighet i et flerkulturelt samfunn. Vår misjonsinnsats må rettes inn mot spesielle grupper.

2.5 Utfordringen til etnisk misjon i Norge

Jeg var på en konferanse i Sverige sammen med en vietnamesisk pastor bosatt i Norge, Thuong Nong Le. Mens jeg hilste på vertskapet og pakket ut kofferten, hadde han funnet fram til personer i telefonkatalogen med vietnamesiske navn. Han ringte opp noen og besøkte dem. Da vi dro, hadde de vært i kirken og knyttet kontakter. Senere fikk jeg høre at to av dem fortsatt var aktivt med i menigheten.

Mormonernes misjonærer i Norge har vanskelig for å nå fram med sitt budskap. Alle ser med en gang at de er mormonere, og om ikke før så hører de det på uttalen at de ikke er norske. Hvordan virker vi på andre folkeslag når vi kommer med vår gebrokkne uttale og forkynner evangeliet? Vi må satse mer på E-0 evangelisasjon.¹¹ «Misjonæren» behøver ikke krysse språkgrenser. Det er ingen geografisk avstand, og kultur-barrierene er små. De som blir kristne behøver ikke bli en del av en annen kultur. Vårt nasjonale ansvar er først og fremst den ene millionen i Norge som tror, men ikke går i kirkene.

Vårt tilbud til disse nye etniske landsmenn må være forkynnelse på deres eget morsmål, og praktisk hjelp i et fremmed land. Her kan vi gjenoppta vår diakonale oppgave. Vi må komme i dialog med disse nye gruppene. Ikke bare for å drive misjon, med den baktanke at vi skal bli venner med dem for at de skal bli kristne. Menneskelig kontakt har en egenverdi. Norge er et rikere samfunn når vi har et flerkulturelt miljø. Vi blir fattigere om vi ikke vil lære av våre nye landsmenn. Også vår kristne tro kan få nyanser og sider vi ikke har tenkt på om vi innlater i oss en meningsfylt dialog.

Noter

1. En lederkonferanse i Maputo, Mocambique arrangert av Norden/FOCCESA, administrert av Norges kristne råd.
2. Gjennomsnittlig botid i en storby er ofte helt nede i 3 år. (Oslo 2,8 år) Finn Allan Ellebrekk & Paul Erik Wirgenes: «Storbymisjon», i *Missiologi i dag*, s. 421.
3. Ray Bakke: *The Nations Come to the Cities*, s. 1.
4. *Forum för tro och samhälle*, Örebro Missionsskole. Tema Storstad, Nyhetsbrev nr. 5, 1991 s. 2.
5. Ellebrekk & Wirgenes op.cit. s. 418.
6. Siden 1550-årene med Jesuitten Francis Xavier.
7. Bakke op.cit. s. 1.
8. USA har lenge vært det mest folkerike irske land. Det er langt flere irer i USA enn i Irland. USA er også det største jødiske land. Det er langt flere jøder bare i byen New York enn i hele Israel, og Miamis jødiske befolkning er større enn i Israels største by, Tel Aviv. Likevel vil det i år 2000 være flere arabere i USA enn det er jøder. Slik er det allerede i Chicago med 400.000 arabere mot 300.000 jøder, og med mange moskeer. USA er det nest største «afrikanske landet», rett bak Nigeria (som har 1/4 av Afrikas befolkning), og med Brasil som en god nummer tre. USA er også den tredjestørste spansk-talende nasjonen, rett bak Mexico og Spania. Chicago var inntil nylig den største polske byen med 840.000 polakker. Bare Warszawa er større. Chicago har også flere bulgarere enn Sofia i Bulgaria.
9. Jim Graham: Vancouver: *The Chinese reality*, s. 5.
10. Paul Chan: *Chinese realities in Vancouver*, s. 10.
11. Jmf. Hunter i kirkevekstteologien.
12. I henhold til Dawn undersøkelsen i Norge høsten 1996.